

■ Rozhovor týdne s

Petrem Ježkem, zemědělským diplomatem v USA

Jak se dívají za oceánem na strategické plány Evropské komise, kterými by se měla řídit v následujících letech společná zemědělská politika Evropské unie?

Na evropské strategické plány v oblasti zemědělství a biodiverzity se v posledních týdnech zaměřila americká administrativa a podrobila je silné kritice. Tato reakce jistě není hnána obavou o ztrátu konkurenceschopnosti evropského zemědělství, což by možná silně byznysově založení američtí exportéři uvítali, ale spíše kvůli dopadům, které prostřednictvím mezinárodního obchodu může pocítit celý svět.

Již v polovině letošního října kritizoval americký ministr zemědělství Sonny Perdue ve svých veřejných vystoupeních strategii EU „Od zemědělce ke spotřebiteli“ a „EU strategie v oblasti biodiverzity“. Z jeho pohledu způsobí navržená opatření nekonkurenceschopnost evropské produkce, kterou bude unie řešit bráněním dovozu ze zemí, které nebudou nuceny uplatňovat tak přísné podmínky. Perdue zde vidí paralelu evropského přístupu v oblasti geneticky modifikovaných potravin nebo pesticidů, kde EU uplatňuje striktní pravidla a brání dovozu produkce, která je v USA běžně spotřebitelům k dispozici. Ministr pohrozil případnými odvětnými kroky, pokud bude americkému zboží bráněno ve vývozu administrativními překážkami. V podobném duchu se nese výzva 61 členů amerického Senátu ze srpna, ve které požadují, aby ministerstva obchodu a zemědělství USA aktivně bojovala proti evropským zájmům v ochraně zeměpisných označení, neboť poškozují vývozní zájmy amerických producentů, kteří dlouhé roky používají označení jako parma, parmezán nebo champagne.

Na počátku listopadu pak výzkumné oddělení amerického Ministerstva zemědělství publikovalo studii, ve které použilo matematické modely na cíle uve-

dené v předemných studiích podle tří scénářů. Ty rozlišují teritoriální rozsah implementace vybraných opatření – za prvé pouze na EU, za druhé v EU a okolních zemích s exportní závislostí na EU a za třetí s globálním účinkem. Zásadními výstupy studie jsou v závislosti na výše uvedených scénářích: snížení zemědělské produkce EU v rozmezí sedmi až 12 procent, celosvětové zvýšení cen v rozmezí devět až 89 procent, snížení světového HDP o 0,1 až jedno procento, snížení objemu mezinárodního obchodu o dvě až devět procent a růst počtu lidí trpících hladem o 22 až 185 milionů.

To jsou samozřejmě čísla, která by v případě implementace obdobné strategie v USA u amerických farmářů budila minimálně rozpaky, neboť obecným cílem vládních opatření by měl být primárně ekonomický rozvoj.

Co říkají na tuto americkou studii evropští odborníci?

Dosavadní reakce představitelů Evropské komise na tuto studii je relativně překvapivá, kdy na konkrétní a daty podložené výstupy reagují spíše v obecné rovině. Tvrdí, že americká studie vůbec nezohledňuje veškeré komponenty evropských strategií a nebere v úvahu ani výsledky, kterých evropské zemědělství dosáhlo v nedávné minulosti, se nejvíce jako dostatečné. Další argumenty pro podporu strategického směřování v Evropě by měly přinést dopadové studie, které jsou v současné době zpracovávány. Do jaké míry budou schopny vyvrátit argumenty oponentů, například výsledky modelů amerických analytiků, ukáže teprve čas. Nicméně, i na tomto příkladu je patrný velmi rozdílný pohled na obou březích Atlantiku na podporu udržitelnosti a zachování biodiverzity.

Může na tomto přístupu něco změnit změna na postu prezidenta USA?

S nástupem Bidenovy administrativy se očekává zlepšení transatlantického dialogu a není vyloučeno, že se obnoví pokusy o sjednání bilaterální dohody o volném obchodu mezi USA a Evropskou unií. Pokud však EU přijme výše uvedenou ambiciózní legislativu v oblasti zemědělství, již tak problematická jednání v kapitole zemědělství to rozhodně neulehčí.

Oldřich Přibík

Znovu přibýlo hrabošů

Počty hrabošů stouply z říjnové hodnoty 664 aktivních nor na hektar v listopadu meziměsíčně o 17 procent, kdy na jeden hektar bylo 776 aktivních východů z nor. Sdělila to mluvčí Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) Ivana Kršková. Pěstitele toto zjištění překvapilo, protože deštivé počasí by nemělo hrabošům pomáhat k rozmnožování. Letošní ztráty způsobené těmito hlodavci tak Zemědělský svaz ČR podle svého mluvčího Vladimíra Píchy odhaduje na půl miliardy korun.

Oldřich Přibík

Situace u ozimých plodin tak podle Krškové odpovídá 3,8násobku podzimního prahu škodlivosti. Aktuální počet okresů ohrožených kalamiťným výskytem hraboše polního je celkem třicet. „Koncem listopadu se objevila řada nových míst s poškozením přesahujícím hranici 70 procent. V řadě případů se plánuje zaořávka porostů, především krmných plodin. O dalším vývoji populací hrabošů bude rozhodovat průběh nadcházející zimy,“ uvedla mluvčí.

Mezi nejpostiženější kraje stále patří Středočeský a Ústecký. V Ústeckém navíc došlo k opětovnému zvýšení. Další významný nárůst počtu hrabošů byl zaznamenán v Královéhradeckém kraji, kde bylo 1740 aktivních východů z nor na hektar, což odpovídá 5,3násobku prahu škodlivosti. Mírný nárůst byl také v Jihomoravském, Karlovarském, Libereckém, Pardubickém a Zlínském kraji. Ani tak ale počty hrabošů nedosahují loňských hodnot, kdy podle ÚKZÚZ

■ Klíčové informace

- Počty hrabošů v ČR stouply v listopadu meziměsíčně o 17 %, kdy na jeden hektar bylo 776 aktivních východů z nor.
- Situace u ozimých plodin odpovídá 3,8násobku podzimního prahu škodlivosti.
- Nejpostiženějšími kraji jsou stále kraj Středočeský a Ústecký, aktuálně je kalamiťným výskytem hraboše ohroženo 30 okresů.

činily skoro dvojnásobek, a to 1339 aktivních nor na hektar.

V současnosti provádějí terénní inspektoři ústavu monitoring početnosti hraboše především v ozimech a dále také v jetelotrávách, vojtešce, jeteli a trvalých kulturách, včetně sadů a vinic. Stále platí, že hraboš se vyskytuje mozaikovitě a může i nadále lokálně způsobovat škody.

I přes srážkově nadnormální průběh podzimu 2020 se populace hraboše celorepublikově drží na téměř čtyřnásobku prahu škodlivosti. Přestože jde v porovnání s rokem 2019 o poloviční hodnotu průměrné početnosti, populace hrabošů i letos vstupují do zimního období v relativně vysokých počtech. Některé lokality na jižní Moravě zaznamenaly

opětovný nárůst škodlivosti, uvedla Kršková

„Překvapení jsme, protože kalamiť měla už dávno opadnout, podle některých rádců už před rokem. Hlavně ale deštivé počasí a voda na pozemcích hrabošům moc neprospívá. Na druhou stranu mají dostatek potravy a úkryt před dravci a šelmami najdou v refugii,“ řekl mluvčí svazu Pícha. Podle něj už ale zemědělci příliš aktivně škody nehlásí, protože se smířili s tím, že se se ztrátami budou muset vyrovnat sami. Současné počasí podle něj neumožňuje používání ochranných opatření včetně využití jedu na hlodavce. „Už třetí rok po sobě vstupujeme do zimního období s vysokou početností a doufáme, že konečně bude

panovat počasí, které výrazně zreguluje výskyt tohoto polního škůdce,“ uzavřel.

Z boje proti přemnoženým hrabošům se v loňském roce stalo politikum. ÚKZÚZ loni v létě povolil rozhoz jedu na povrch půdy na velké části území ČR, Ministerstvo zemědělství ale po kritice od ochránců přírody a Ministerstva životního prostředí účinnost povolení pozastavilo.

Ústav nicméně letos v červenci s odkazem na údaje veterinářů a ornitologů ohlásil, že se nepotvrdily obavy, že na jed proti hrabošům budou plošně umírat jiná zvířata jako sovy nebo zajáci. Nyní se může jed používat lokálně. Ve druhé polovině září nicméně ochránci přírody kritizovali, že zemědělci aplikují jed na hraboše na severu Čech i v místech, kde žije a loví kriticky ohrožený sýček obecný. Mluvčí ústavu tehdy poznamenala, že sýčci se neživí mrtvými hraboši, ale jako všechny sovy je vede při lovu sluch. Ústav nicméně připomněl zemědělcům povinnost a důležitost sběru uhynulých hrabošů, a to i při aplikaci jedu do nor. ■

K dohodě nedošlo

(fia, čtk) – Zemědělská odborářská se zatím nedohodli se zaměstnavateli na růstu mezd v příštím roce. Po posledním jednání to uvedl předseda největšího zaměstnavatelského Zemědělského svazu ČR Martin Pýcha. Podnikatelé navrhuji navýšení nejnížšího mzdového tarifu o čtyři procenta a dalších dvou tarifů o 3,5 procenta, na což odbory nepřistoupily. Odborářský předák Bohumír Dufek již dříve řekl, že chce zvýšení zaměstnanec-kých tarifů v příštím roce o šest procent.

Podle Píchy zaměstnavatelé počítají s tím, že zákonodárci zruší superhrubou mzdu, zaměstnancům by tak automaticky vzrostly čisté platy o několik procent. Pýcha doufá, že se smlouvu podaří uzavřít do konce roku. O šest procent vzrostly v průměru tarify i v letošním roce. Zaměstnavatelé již dříve uvedli, že zvyšování mezd v tomto nejis-

tém období považují za hazard, protože by to mohlo vést k propouštění. Snížení počtu zaměstnanců by pak vedlo k zemědělskému kolapsu, uvedl. Rušení superhrubé mzdy a snižování daňové zátěže zatím není jisté, změny schválené Poslaneckou sněmovnou chce vláda předělávat. Počet pracovníků v zemědělství loni klesl o 1,2 procenta na 99 tisíc, ačkoli se předloni zdálo, že se počet pracovníků stabilizoval. Podle tajemnice Agrární komory ČR Gabriely Dlouhé jsou důvodem i nižší mzdy, mladší ročníky hledají jinou práci než jejich dědové. Průměrný plat v zemědělství se loni meziročně zvýšil o zhruba 1800 Kč na 27 200 Kč. Podle údajů Českého statistického úřadu vzrostly letos ve druhém čtvrtletí meziročně platy v zemědělství o 4,1 procenta na 27 519 korun. V celém hospodářství činily v průměru 34 271 Kč. ■

Omezení je likvidační

(fia, čtk) – Lidé budou smět odnášet pivo z restaurace ve džbánu či nakupovat na vánočních trzích alkohol v lahvičce. Vláda minulý týden rozhodla o změně protikoronavirového opatření, které má zamezit shlukování před stánky a omezit konzumaci alkoholu na veřejnosti. O změně po zasedání vlády informoval ministr zdravotnictví Jan Blatný. Přesto vládní omezení provozní doby restaurací do 20:00 bude pro řadu restaurací likvidační a způsobí snížení tržeb proti době před koronavirovou krizí až na 40 %. Ministerstvo zdravotnictví navíc se zástupci podnikatelů v gastronomii a pivovarnictví podle Českého svazu pivovarů a sladoven (ČSPS) a Asociací malých a středních podniků a živnostníků (AMSP) nediskutuje. „Zkrácení provozní doby vede spíše k excesivním jednáním, kdy se hosté nechtějí rozejít. Z epidemiologického hlediska nám to nedává smysl,“ řekla výkonná ře-

ditelka ČSPS Martina Ferencová. Proti běžnému stavu před koronavirem klesnou restauratérům při zkrácení provozu do 22:00 tržby na 60 % obvyklého stavu. Při zkrácení o další dvě hodiny klesnou až na 40 %, tvrdí zástupci oboru. Podle Ferencové a člena představenstva AMSP Luboše Kastnera navíc vláda a ministerstvo zdravotnictví při zkrácení doby nevycházely z relevantních dat. „Vy-cházet z čísel po pěti dnech od otevření nám nedává žádný smysl,“ sdělila Ferencová. Podle Kastnera je postup vlády diskriminační. Špatná je podle nich komunikace zejména s Ministerstvem zdravotnictví. „Jednáme s ministerstvem už dlouho, ale je to takový tenis o zeď. Vždy komentujeme vše až ex-post, a ne dopředu. Vážně rozhovory s ministerstvem. Navrhovali jsme, ať vezme z gastro-nomie do svých týmů dva experty, kteří úředníkům pomohou s vhlédem do situace,“ míní Kastner. ■

Posun skládkování

(fia, čtk) – Konec skládkování odpadu se posune o šest let na rok 2030. Zároveň se budou zvyšovat poplatky za ukládání odpadu. Předpokládá to vládní návrh zákona, který podepsal prezident Miloš Zeman, informoval jeho mluvčí Jiří Ovčáček. Zákon bude účinný od ledna, když horní komora neprosadila roční odklad. O termín ukončení skládkování se strhl boj. Parlament ale návrhy na dřívější zákaz ukládání komunálního odpadu na skládky zamítl. Spor se v Parlamentu vedl o zpětné odpouštění poplatků za ten odpad, jenž provozovatelé

skládek v minulosti označili jako jejich materiálové zabezpečení a poplatky za něj nezaplatili. Horní komora neuspěla se snahou tento schválený poslanecký pozměňovací návrh ze zákona vyškrtnout. Odklad účinnosti zákona na senátoři chtěli kvůli tomu, že podle nich nejsou dostatečně připraveny prováděcí předpisy, což by mohlo způsobit po konci roku chaos v nakládání s odpady. Ministr životního prostředí Richard Brabec označil takové ná-zory za strašení, kolaps v odpadovém hospodářství podle něho nenastane. ■

Prostředky na obnovu komunikací

(opr) – Na obnovu místních komunikací kvůli těžbě kůrovce má Ministerstvo pro místní rozvoj 140 milionů korun. Na obnovu majetku po živelních pohromách je připraveno 500 milionů korun z národních dotací. V prvním případě mohou o dotaci žádat obce z Moravskoslezského, Olomouckého a Zlínského kraje, ve druhém případě pak všechny obce a kraje. Žádosti je možné podávat do 12. února 2021. Ministerstvo to sdělilo ve své zprávě.

„Na četné žádosti starostů a starostek vyhlášíme výzvu, která pomůže minimalizovat škody způsobené kůrovcovou kalamiťnou. V zasažených krajích tak dojde především k obnově místních komunikací, které byly kvůli těžbě dřeva poničeny. Samozřejmostí je pak vyhlášení už tradiční výzvy na obnovu obecního a krajského majetku po živelních pohromách,“ uvedla ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová.

„Jsem velmi rád, že dotační titul pro obce na obnovu místních ko-

munikací poškozených v souvislosti s řešením kůrovce kalamiťty se podařilo zajistit. Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s naším resortem připravilo finanční nástroj, díky němuž obce mohou opravovat škody a zaplatit obnovu poškozených komunikací,“ doplňuje ministr zemědělství Miroslav Toman.

U dotací na opravu komunikací kvůli kůrovce těžbě půjde polovina ze 140 milionů korun do Moravskoslezského kraje. Pro obce ve Zlínském kraji je určeno 28,6

procenta, v Olomouckém kraji 21,4 procenta. Dotace je poskytována až do 60 procent skutečně vynaložených uznatelných nákladů akce. Minimální dotace na jednu akci je 500 tisíc korun, maximální deset milionů korun. Dotaci na obnovu obecního a krajského majetku po živelních pohromách poskytne ministerstvo do 70 % nákladů. Žadatel může v této výzvě podat více žádostí. Součet požadovaných dotací může být maximálně 50 mil. Kč. Dolní limit dotace je 500 000 Kč. ■